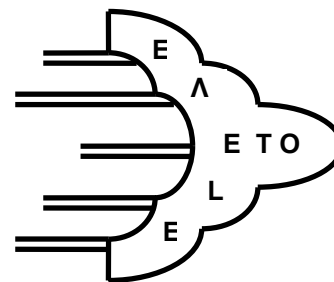

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Κ. Βαλεοντής

Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ και της Οργανωτικής Επιτροπής
του 7^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

Νοέμβριος 2009

7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

(22-24 Οκτωβρίου 2009)

– Απολογισμός εργασιών –

1 Το 7^ο της σειράς των συνεδρίων «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

Τηρήθηκε κι εφέτος, για 7^η φορά, η παράδοση που έχει καθιερώσει η ΕΛΕΤΟ από το 1997 – με εμπνευστή και πρωτεργάτη τον αείμνηστο Βασίλη Α. Φιλίππου – δηλαδή η ανά διετία διοργάνωση διεθνών συνεδρίων Ορολογίας με επίκεντρο την ελληνική ορολογία. Το 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» ανήκει πλέον στην ιστορία. Ήταν, όπως και τα προηγούμενα, ένα επιτυχημένο συνέδριο από κάθε πλευρά.

Τα συνέδρια «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» κάνουν ανασκόπηση της ελληνικής πραγματικότητας σε ό,τι αφορά τα ορολογικά γλωσσικά ζητήματα, φέρνουν κοντά τους επιστήμονες διάφορων τομέων για να συζητήσουν το οριζόντιο κοινό ζητούμενο, την ορολογία – τον περιγραφέα και μεταφορέα κάθε γνώσης που αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη της γλώσσας – και οδηγούν σε συμπεράσματα και προτάσεις χρήσιμα για την μελλοντική πορεία.

Όλα τα προηγούμενα συνέδρια πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα, εκτός από το πέμπτο που διοργανώθηκε στη Λευκωσία με κύριο συνδιοργανωτή το Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ).

Στο 7^ο Συνέδριο κύριος συνδιοργανωτής ήταν το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) ενώ οι λοιποί **συνδιοργανωτές** ήταν:

- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)
- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΟΠΑ)
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)
- Πανεπιστήμιο Πατρών (ΠΠ)
- Ιόνιο Πανεπιστήμιο (ΙΠ)
- Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ)
- Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ)
- Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου (ΙΕΛ)
- Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ)
- Οργανισμός για τη Διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας (ΟΔΕΓ)

2 Η διάρθρωση του 7^{ου} Συνεδρίου

Το 7^ο Συνέδριο άρχισε την Πέμπτη 22-10-09 το απόγευμα, ώρα 19.00, και διήρκεσε ως τις 19.20 το απόγευμα του Σαββάτου 24-10-09. Η διάρθρωσή του ήταν: η Εναρκτήρια Συνεδρία, 7 συνεδρίες επιστημονικών ανακοινώσεων, ανάμεσα στις οποίες δύο ανακοινώσεις σχετικές με ορολογικές δραστηριότητες φορέων, και μία Ανοικτή Συζήτηση (στρογγυλό τραπέζι). Το αναλυτικό πρόγραμμα υπάρχει στην ιστοσελίδα του συνεδρίου (<http://www.eleto.gr/gr/Conference07.htm>).

3 Η Εναρκτήρια Συνεδρία

Η Εναρκτήρια Συνεδρία των συνεδρίων «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» έχει πανηγυρικό χαρακτήρα, περιλαμβάνει σύντομες εισηγητικές ομιλίες των προέδρων των δύο επιτροπών του Συνεδρίου (Οργανωτικής

και Επιστημονικής) και σύντομους χαιρετισμούς των εκπροσώπων των συνδιοργανωτών. Στη συνέχεια, κηρύσσεται η έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου και ακολουθεί αμέσως ομιλία ειδικού προσκεκλημένου της Οργανωτικής Επιτροπής με θέμα που αφορά τη ζωή και την προσφορά του προσώπου στο οποίο είναι αφιερωμένο το Συνέδριο. Το 7^ο Συνέδριο ήταν αφιερωμένο στον **Αριστοτέλη**, τον πατέρα της Λογικής και της Οντολογίας πάνω στις οποίες έχει θεμελιωθεί η επιστήμη της Ορολογίας.

Η Εναρκτήρια Συνεδρία, για λόγους πέρα από τη βούληση της Οργανωτικής Επιτροπής δεν κατέστη δυνατό να διεξαχθεί στην Αίθουσα Τελετών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών όπως προβλεπόταν από το πρόγραμμα, αλλά πραγματοποιήθηκε σε άλλη αίθουσα του ΕΚΠΑ (Ιπποκράτους 7). Την Εναρκτήρια Συνεδρία παρακολούθησαν οι εγγεγραμμένοι σύνεδροι, αλλά και πολλοί προσκεκλημένοι των συνδιοργανωτών.

Μετά τη σύντομη εισαγωγική ομιλία του Προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής και Προέδρου της ΕΛΕΤΟ κ. **Κώστα Βαλεοντή** χαιρέτησε τους συνέδρους και προσκεκλημένους – εκ μέρους των πρύτανη – ο Γραμματέας του ΕΚΠΑ καθηγητής **Παναγιώτης Κοντός** ο και Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου. Ακολούθησαν οι σύντομοι χαιρετισμοί των εκπροσώπων των συνδιοργανωτών: της Α΄ Αντιπροέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής καθηγήτριας ΑΠΘ κας **Άννας Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**, της Β΄ Αντιπροέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής και Προέδρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ορολογίας (EAFI) καθηγήτριας του ΠΚ κας **Μαριάννας Κατσογιάννου**, του τέως πρύτανη ΕΜΠ καθηγητή κ. **Ανδρέα Ανδρεόπουλου**, του καθηγητή Πανεπιστημίου Πατρών κ. **Γιώργου Ξυδόπουλου**, του Προέδρου του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιόνιου Πανεπιστημίου καθηγητή κ. **Μιχάλη Πολίτη**, του Προέδρου του ΤΕΕ κ. **Γιαννη. Αλαβάνου** (που μετέφερε η Διευθύντρια ΤΕΕ **Κατερίνα Τοράκη**), του Διευθυντή του ΙΕΛ καθηγητή κ. **Βασιλείου Μέρτζιου**, του Διευθυντή Προβολής και Πληροφόρησης του ΕΛΟΤ κ. **Παναγιώτη Θεοφανόπουλου** και του Προέδρου του ΟΔΕΓ κ. **Κωνσταντίνου Καρκανιά**.

Ακολούθησε η κήρυξη της έναρξης του Συνεδρίου από τον πρόεδρο της ΕΛΕΤΟ και το Συνέδριο άρχισε με την εξαιρετική ομιλία του καθηγητή της φιλοσοφίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. **Βασιλή Κάλφα** με θέμα: **Η γλώσσα του Αριστοτέλη**. Λίγα λόγια για την ομιλία αυτή. Αναλύθηκε από τον κ. Κάλφα ο τρόπος με τον οποίο αντιμετώπιζε ο Αριστοτέλης την προηγούμενη φιλοσοφική παράδοση και τα παλαιότερα γραπτά κείμενα, διαβάζοντάς τα μεθοδικά και τεκμηριώνοντας όλες τις παλαιότερες έγκυρες απόψεις και γενικά αποδεκτές πεποιθήσεις πριν ο ίδιος προχωρήσει στη διατύπωση της προσωπικής του συμβολής. Για τον Αριστοτέλη, «η ανθρώπινη σκέψη θα μπορούσε να ιδωθεί υπό εξελικτικό πρίσμα, ως συνεχής επαναφορά των ίδιων βασικών ερωτημάτων και βαθμιαία βελτίωση των απαντήσεών μας, ως διαδικασία συσσώρευσης γνώσεων και λύσεων». Περιγράφηκε το μνημειώδες συγγραφικό έργο του Αριστοτέλη ως ένα έργο που δίνει την εικόνα ενός πλήρους φιλοσοφικού συστήματος, ως «την πρώτη συνεκτική θεωρία που ερμηνεύει κάθε πλευρά της πραγματικότητας». Τα λογικά συγγράμματά του συνιστούν το «Όργανον», δηλαδή εργαλείο της γνώσης. Για τον Αριστοτέλη, «κάθε επιστήμη έχει τις δικές της αρχές (τα δικά της αξιώματα), τη δική της μέθοδο και, ως έναν βαθμό, τη δική της γλώσσα και όπως ο ίδιος λέει «...σε όλα τα έργα της φύσης υπάρχει κάτι αξιοθαύμαστο». Ο Αριστοτέλης εξακολουθεί να είναι πάρα πολύ κοντά στη σημερινή αντίληψη της επιστημονικής έρευνας. Αναλύθηκε το ύφος και η γλώσσα του Αριστοτέλη και τεκμηριώθηκε ότι «δεν είναι υπερβολή να υποστηρίξουμε ότι ο Αριστοτέλης είναι ο δημιουργός του επιστημονικού λόγου και του επιστημονικού τρόπου έκθεσης». Αναλύθηκε η διαφορά της φιλοσοφικής γλώσσας του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη η οποία είναι μεγάλη. Τονίστηκε η άποψη του Αριστοτέλη για τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στην ορολογία της γενικής γλώσσας και της γλώσσας της φιλοσοφίας και η συμβολή του στη δημιουργία πλήθους όρων που έφτασαν μέχρι σήμερα (π.χ. *ύλη, δύναμη, ενέργεια, θεωρία, εμπειρία, κατηγορία, τόπος, συλλογισμός, επαγωγή, απόδειξη, υποκείμενο, γένος, είδος, φυσική, λογική, θεολογία, ποιητική, φαντασία, εντελέχεια, συμβεβηκός*). [Η ομιλία του κ. Κάλφα έχει δημοσιευτεί ήδη στην αρχή του τόμου των ανακοινώσεων του 7^{ου} Συνεδρίου και θα αναρτηθεί επίσης στην ιστοσελίδα του 7^{ου} Συνεδρίου].

Η βραδιά έκλεισε με δεξίωση που παρέθεσε η ΕΛΕΤΟ σε όλους τους συμμετέχοντες.

4 Οι συνεδρίες των κυρίως εργασιών

Στις συνεδρίες του διήμερου των κύριων εργασιών του 7^{ου} Συνεδρίου παρουσιάστηκαν τριάντα εννέα (39) ανακοινώσεις από πενήντα επτά (57) επιστήμονες / ερευνητές / μελετητές που δραστηριοποιούνται στον τομέα της Ορολογίας (50 Έλληνες και 7 ξένους), προερχόμενους από τριάντα θεματικά πεδία, 15 «γλωσσικά» και 15 «μη γλωσσικά»:

γλωσσολογία
υπολογιστική γλωσσολογία
ελληνική φιλολογία
αρχαιοελληνική φιλολογία
αγγλική γλώσσα και φιλολογία
ισπανική φιλολογία
ιταλική φιλολογία
ουκρανική και ρωσική φιλολογία
ιαπωνική γλώσσα
μετάφραση
μεταφρασεολογία
διδασκτική
ιστορία
ευρωπαϊκή πολυγλωσσία

γεωλογία-ωκεανογραφία
επιστήμη πολιτικού μηχανικού
ηλεκτρολογία
ηλεκτρονική
ιατρική
ιστορία της ιατρικής
κλινική χημεία – κλινική βιοχημεία
μηχανολογία
νομική
στρατός
τεχνολογία υπολογιστών
τηλεπικοινωνίες
φυσική
χημική μηχανική

Οι επτά συνεδρίες ανακοινώσεων του Συνεδρίου κάλυψαν οκτώ **θεματικές ενότητες** με τη σειρά που αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Θεματικές ενότητες:

- Ορολογική πολιτική
- Γλωσσολογικές-Οντολογικές Αρχές της Ορολογίας
- Τυποποίηση Ορολογίας
- Ορολογία συγκεκριμένων θεματικών πεδίων
- Ορολογία και Μετάφραση
- Ορολογικοί πόροι
- Δραστηριότητα φορέων και οργάνων Ορολογίας
- Διδακτική και Ορολογία

5 Συνοπτική επισκόπηση των ανακοινώσεων

Η επισκόπηση που ακολουθεί περιλαμβάνει μόνο κάποια χαρακτηριστικά στοιχεία από τις εργασίες που παρουσιάστηκαν, με εκφράσεις-περιγραφές και παραδείγματα που έχουν χρησιμοποιήσει οι ίδιοι οι συγγραφείς τους.

5.1 Ορολογική πολιτική

Στη θεματική ενότητα της «Ορολογικής πολιτικής» – που κάλυψε την **1η συνεδρία** του Συνεδρίου – υπήρχαν τέσσερις ανακοινώσεις. Η πρώτη από αυτές [Συγγραφέας: **Ελένη Κασάπη**], που αφορά την ορολογία των γνωστικών αντικειμένων στα ΦΕΚ διορισμού μελών ΔΕΠ στα ελληνικά ΑΕΙ, δεν παρουσιάστηκε προφορικά λόγω απουσίας της ομιλήτριας, εντάχθηκε όμως στον τόμο των ανακοινώσεων του Συνεδρίου. Στις άλλες τρεις, με λίγα λόγια, εξετάστηκαν τα ακόλουθα θέματα:

- *Η ορολογία σε καιρούς οικονομικής και πολιτικής παγκοσμιοποίησης.* Οι συνέπειες της παγκοσμιοποίησης μεγάλωσαν το ενδιαφέρον για τη γλωσσική διαφορετικότητα. Η πολυγλωσσία έχει καταστεί πολιτικό θέμα στην ΕΕ. Το ερώτημα είναι: το αυξημένο ενδιαφέρον για τη γλώσσα και την πολιτισμική διαφορετικότητα θα προλάβει; Σε κάποιους τομείς η απάντηση είναι καθαρά ΟΧΙ: έχει ήδη επέλθει μη αναστρέψιμη καταστροφή. Τι γίνεται σχετικά με τις γλώσσες; Υπάρχει μια ελπίδα, γιατί οι γλώσσες είναι ίσως τα πιο ανθεκτικά διατηρήσιμα στοιχεία της ανθρώπινης πολιτιστικής κληρονομιάς. Η συνέχιση, όμως, της προώθησης της αγγλικής εις βάρος των άλλων γλωσσών στην καθημερινή ζωή παραμένει μια πραγματικότητα σε παγκόσμια κλίμακα. Υπάρχει ανάγκη για μια συμφωνημένη γλωσσική παγκόσμια τάξη, που θα συμπεριλαμβάνει «κανόνες συμπεριφοράς» και «άριστες πρακτικές» [Συγγραφέας: **Jan Roukens**].
- *Η πραγματοποίηση μιας εθνικής τράπεζας όρων – πώς και γιατί;* Περιγραφή της εμπειρίας από τη δημιουργία της Rikstermbanken (www.rikstermbanken.se), της εθνικής τράπεζας όρων της Σουηδίας, που άρχισε επίσημα τη λειτουργία της στις 19 Μαρτίου 2009. Στο ξεκίνημά της η τράπεζα Rikstermbanken περιλάμβανε περισσότερες από 50 000 εγγραφές όρων, από 15 γλώσσες, π.χ.

αγγλικά, γαλλικά, φινλανδικά, αλλά και ελληνικά. Η τράπεζα όρων Rikstermbanken σχεδιάστηκε από το Σουηδικό Κέντρο Ορολογίας TNC και υποστηρίχτηκε οικονομικά από το Υπουργείο Βιομηχανίας, Απασχόλησης και Επικοινωνιών της Σουηδίας. Στο περιεχόμενό της συνέβαλαν πάνω από 70 φορείς (οι περισσότεροι δημόσιοι) [Συγγραφέας: **Henrik Nilsson**].

- *Ζητήματα ορολογικού σχεδιασμού: Θεωρία και πράξη.* Εξέταση των βασικών στοιχείων μιας ορολογικής πολιτικής με βάση και την διεθνή εμπειρία, ανάδειξη ορισμένων πτυχών που φαίνεται να επηρεάζουν σημαντικά τη διαμόρφωση ενός πραγματιστικού πλαισίου για την αξιοποίηση της ουσιαστικής συμμετοχής των ενδιαφερομένων-εμπλεκόμενων σε μια ορολογική πολιτική, παρουσίαση του κομβικού ρόλου των τελευταίων και διαπίστωση της αναγκαιότητας για μια «εσωτερική» και «εξωτερική» δικτύωση στην υλοποίηση μιας εθνικής ορολογικής πολιτικής, δικτύωση που έχει ταυτόχρονα ως αφετηρία και προορισμό το σύγχρονο ηλεκτρονικό και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. [Συγγραφέας: **Διονύσης Γιαννίμπας**].

Ομιλία προσκεκλημένου ομιλητή

Στην **1^η Συνεδρία** εντάχθηκε και η ομιλία του προσκεκλημένου ομιλητή του 7^{ου} Συνεδρίου, **Στέλιου Πιπερίδη**, Υπευθύνου του Τμήματος Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας και Εξαγωγής Γνώσης του ΙΕΛ και Προέδρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Γλωσσικών Πόρων (ELRA) με θέμα: *Ατομική και συλλογική ευφυΐα στην ανάπτυξη γλωσσικών πόρων: Κανονιστικές και “κοινωνικές” προσεγγίσεις.* Στην ομιλία του κ. Πιπερίδη, έγινε διερεύνηση της ιστορικής διαδρομής των μεθοδολογικών προσεγγίσεων ανάπτυξης γλωσσικών πόρων και γλωσσικής τεχνολογίας, με συσχέτισμό των φάσεων εξέλιξης με τα ιστορικά αντίστοιχα ρεύματα στη φιλοσοφία της γλώσσας. Με τη χρησιμοποίηση της μηχανικής μετάφρασης ως παραδειγματικού τομέα, παρουσιάστηκαν οι αλληλεπιδράσεις και συσχετίσεις από τα αρχικά στάδια μέχρι σήμερα. Στη συνέχεια παρουσιάστηκε το τοπίο των γλωσσικών πόρων και της γλωσσικής τεχνολογίας σήμερα, μέσα από το πρίσμα τριών μεγάλης εμβέλειας δράσεων για τον επανακαθορισμό της έννοιας των γλωσσικών πόρων, των προτεραιοτήτων και του τρόπου οργάνωσης και χρήσης τους στο περιβάλλον του παγκόσμιου ιστού και των κοινωνικών δικτύων του. Οι τρεις αυτές πρωτοβουλίες είναι: η ευρωπαϊκή ερευνητική υποδομή CLARIN (www.clarin.eu), το θεματικό δίκτυο FLARENET (www.flarenet.eu) και η σχεδιαζόμενη υποδομή ανοικτών γλωσσικών πόρων ORI – Open Resource Infrastructure.

5.2 Γλωσσολογικές-οντολογικές αρχές της Ορολογίας – Τυποποίηση ορολογίας

Στην ενότητα αυτήν του 7^{ου} Συνεδρίου, που καλύφθηκε από τη **2^η Συνεδρία** μπορούμε να πούμε, με λίγα λόγια, ότι εξετάστηκαν τα ακόλουθα θέματα:

- Ανάλυση των πρωτογενών αγγλικών ορολογικών διλέκτων του τύπου *Ουσιαστικό – Ουσιαστικό*, ορολογικής κατηγορίας **dd** (**d**etermining component – **D**etermined component), υποστασιοποίηση της σχέσης «*determined by*» μεταξύ των δύο συνθετικών τους και απόδοσή τους δευτερογενώς με ισοδύναμα ελληνικά δίλεκτα του τύπου *Ουσιαστικό – Ουσιαστικό*, όπου το πρώτο ουσιαστικό είναι σε πτώση Ονομαστική και το δεύτερο συνήθως σε *Γενική* (ένα από τα πολλά είδη *Γενικής*) και σπανιότερα σε *Ονομαστική* (όπως concept system → σύστημα εννοιών, member state → κράτος μέλος) ή *Επίθετο – Ουσιαστικό* και τα δύο σε πτώση *Ονομαστική* (όπως terminology work → ορολογική εργασία). Ανάλυση του σχηματισμού των υπόψη ελληνικών διλέκτων και εξέταση των σχέσεων μεταξύ των εννοιών που αντιπροσωπεύονται από τα δύο συνθετικά και πώς οι σχέσεις αυτές επηρεάζουν την τελική επιλογή του ελληνικού διλέκτου, καθώς επίσης σε ποιες περιπτώσεις των σχέσεων αυτών είναι δυνατή, ή ενδείκνυται, η *μονολέκτηση* του ελληνικού όρου. [Συγγραφέας: **Κώστας Βαλεοντής**].
- *Η αρχιτεκτονική δομή του επιστημονικού ή τεχνικού κειμένου.* Σε περιβάλλον πολυγλωσσίας και πολυγλωσσίας τόσο οι συγγραφείς/συντάκτες τεχνικών κειμένων όσο και οι αναγνώστες-λήπτες των πληροφοριών τους, οφείλουν να εφευρίσκουν νέα ή να ανατρέχουν στα παλαιά υποδείγματα κειμενικής χάριν της μάθησης και της καινοτομίας. Στο πλαίσιο των εφαρμογών της ορολογικής προσέγγισης γίνεται εστίαση στην εσωτερική οικονομία του κειμένου, στην ιδιαίτερη μορφή του η οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη νοηματική του τάξη. Χρησιμοποιήθηκε υπόδειγμα κειμένου του Νικηφόρου Βλεμμίδου (1193-1272) στο οποίο καταφαίνεται η κειμενική σχεδίαση και οι σχέσεις που διέπουν τα δεδομένα, τονίζοντας τη νοηματική τάξη. Αυτήν την τάξη, που κινεί την διάνοια για μάθηση και την επίνοια για καινοτομία. [Συγγραφέας: **Μαρία Καρδούλη**].
- Εξέταση της παραγωγικής κατάληξης -ίτις/-ίτιδα στην ιατρική ορολογία, η οποία εκφράζει τη φλεγμονή κάποιας ανατομικής δομής. Η δομή αυτή εκφράζεται ορολογικά με το μέρος του αντίστοιχου ιατρικού όρου που προηγείται της κατάληξης -ίτιδα (παραγωγικό θέμα) (π.χ. λάρυγγ-ας → λάρυγγ-ίτιδα, επιπεφυκ-ώς → επιπεφυκ-ίτιδα, στόμα/στόματ-ος → στοματ-ίτιδα). Καταλογογράφηση των νεοελληνικών και ισοδύναμων αγγλικών ιατρικών όρων με την κατάληξη -ίτιδα και -itis, αντίστοιχα, με διάκριση των προσδιορισμών με τους οποίους αυτοί απαντώνται (π.χ. *οξεία σκωληκοειδίτιδα, μέση*

πυώδης ωτίτιδα, χρόνια παγκρεατίτιδα). Μελέτη των μηχανισμών σχηματισμού των όρων με την κατάληξη αυτή – είτε πρόκειται για απλούς όρους είτε για σύμπλοκους όρους – ως προς τα συνθετικά του θέματός τους, βάσει των κανόνων της σύνθεσης και παραγωγής που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη δημιουργία τους, με αναφορά στους αντίστοιχους κανόνες που ισχύουν σήμερα. [Συγγραφέας: **Τατιάνα Βαλεοντή**].

- *Πώς έγιναν όροι οι δανεισμένες ελληνικές λέξεις στην εκκλησιαστική ορολογία της Γεωργίας*. Η επίδραση του ελληνισμού ήταν και εξακολουθεί να είναι έντονη στη Γεωργία. Οι πολιτιστικές σχέσεις των δύο χωρών ήδη από την αρχαιότητα εξασφάλισαν το πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη νέων αμοιβαίων σχέσεων. Η Γεωργία ως μία από τις παλαιότερες ορθόδοξες χώρες περιήλθε στη σφαίρα της πολιτικής και πολιτιστικής επιρροής του Βυζαντίου ήδη από τον τέταρτο αιώνα. Για αυτό η επίδραση της ελληνικής στη γεωργιανή γλώσσα ήταν δεδομένη. Οι περισσότερες δανεισμένες λέξεις στα γεωργιανά προέρχονται από τα ελληνικά, από τις οποίες το μεγαλύτερο μέρος αποτελείται από εκκλησιαστικούς όρους. Η ανακοίνωση δεν παρουσιάστηκε προφορικά λόγω απουσίας της ομιλήτριας, εντάχθηκε όμως στον τόμο των ανακοινώσεων του Συνεδρίου. [Συγγραφέας: **Eka Tchkoitze**].
- Παρουσίαση στρατηγικών αντιμετώπισης της ανάγκης νέων όρων στον τομέα του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελληνική, την Λιθουανική και την Λεττονική, υπό το φως της αντιπαραβολικής γλωσσολογίας και του «Αναλογικού Κανόνα» της ονοματοδοσίας, που μπορεί να εφαρμοστεί και στη νομική ορολογία. Επισήμανση των θετικών ή αρνητικών αποτελεσμάτων των τρεχουσών στρατηγικών στη μεταφραστική διαδικασία σε γλωσσικά ζεύγη με γλώσσα στόχου κάποια από τις προαναφερθείσες γλώσσες. Πρόταση εισαγωγής της έννοιας της «ορολογικής ισοδυναμίας» ως ειδικής κατηγορίας μεταφραστικής ισοδυναμίας, καθώς και προτάσεις αντιμετώπισης ζητημάτων που ανακύπτουν από το ισχύον γλωσσικό καθεστώς. [Συγγραφέας: **Παναγιώτης Κριμπάς**]
- Πολύγλωσσο γλωσσάριο του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) με τίτλο «*Ορολογία της ευρωπαϊκής πολιτικής για την εκπαίδευση και την κατάρτιση – Μια επιλογή 100 όρων-κλειδιών*». Περιγραφή της εκπόνησης γλωσσάριου: μεθοδολογία που ακολουθήθηκε (σύσταση του σώματος υλικού, επιλογή των γλωσσών και των πηγών, γνωμοδότηση εμπειρογνομόνων, σύνταξη των ορισμών), δυσκολίες που παρουσιάστηκαν (συμπαράθεση μεταξύ των γλωσσών, προϋπάρχουσα ορολογία, αντιτιθέμενοι ορισμοί) καθώς και προβλήματα που ανέκυψαν κατά τη μετάφραση του γλωσσάριου στα ελληνικά (αντιστοιχία μεταξύ των όρων του σώματος υλικού, συμπαράθεση των πηγών). [Συγγραφείς: **Philippe Tissot, Ελένη Κούλαλη**]

5.3 Ορολογία συγκεκριμένων θεματικών πεδίων

Στην ενότητα αυτήν του 7^{ου} Συνεδρίου, που καλύφθηκε από την 3^η Συνεδρία και την 4^η Συνεδρία, εξετάστηκαν τα ακόλουθα θέματα:

- Μελέτη της ορολογίας της συσχετιζόμενης με την διοίκηση του δικαστικού σώματος στην Αρχαία Κρήτη. Κάποια συμπεράσματα της ανακοίνωσης: Η αρχαιότερη περίοδος της κρητικής διαλέκτου αναφέρεται στην εποχή των πρώτων γραμμένων νομοθεσιών της Κρήτης στις οποίες αντικατοπτρίζεται το κοινό δίκαιο που έχει μεταδοθεί προφορικά από μια πρότερη εποχή. Σε αυτή την περίοδο χρησιμοποιούνται, μαζί με τις λέξεις που είναι συνήθεις στα Ελληνικά ή κοινές σε άλλες νομοθεσίες, πολυάριθμες λέξεις ειδικές στην δικανική κρητική γλώσσα. Πρόκειται για λέξεις που έχουν καταγραφεί στα Ελληνικά μόνο στην Κρήτη ή που όταν υπάρχουν εκτός Κρήτης παρουσιάζουν μια ειδική σημασία που έχει καταγραφεί μόνο στη διάλεκτο. Η πιο πρόσφατη περίοδος μεταξύ του 4ου και του 1ου αι. π.Χ., χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μιας υπερδιαλεκτικής δικανικής γλώσσας με αττική βάση, που ευνοήθηκε από τις συχνές επαφές που πραγματοποιήθηκαν σε αυτή την περίοδο μεταξύ των πόλεων σε όλο τον Ελληνικό κόσμο. [Συγγραφέας: **Ángel Martínez Fernández**]
- Ελληνική στρατιωτική ορολογία και αντιπαραβολή της με την αντίστοιχη γερμανική. Ο στρατός κάθε χώρας – όντας κλειστή κοινωνία – έχει αναπτύξει με την πάροδο του χρόνου μια συγκεκριμένη ορολογία. Παρουσιάστηκαν οι σημαντικότερες πτυχές του ελληνικού στρατιωτικού ιδιώματος, το οποίο υποδιαιρείται στην επίσημη και στην ανεπίσημη στρατιωτική ορολογία και έγινε, επίσης, μια σύντομη συγκριτική προσέγγιση της ελληνικής και γερμανικής ανεπίσημης στρατιωτικής γλώσσας. [Συγγραφέας: **Αιμιλία Ροφούζου**]
- *Τυπική και άτυπη χρήση της μετοχής σε επιλεγμένα μεταφράσματα από όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Εξέταση από άποψη: 1) γραμματική/μορφολογική (φωνή και χρόνος), 2) χρήσης ως τυπικής ή άτυπης (με την έννοια της μετοχής της αναγνωρισμένης ή μη από τη σχολική γραμματική), 3) συντακτική (ως ουσιαστικού / επιθετικού προσδιορισμού / κατηγορουμένου / επιρρηματικού προσδιορισμού) και 4) ορολογική ή λειτουργική (ανάλογα με το αν πληροί ορολογικές ή απλώς λειτουργικές ανάγκες). Από την ποσοτική και ποιοτική αξιολόγηση των ευρημάτων προκύπτει ότι ο επιστημονικός λόγος, έχει ανάγκη τη μετοχή – τουλάχιστον είναι βέβαιο ότι τη χρησιμοποιεί στην πράξη

– και η γραμματική της νέας ελληνικής οφείλει να την καλύπτει. Μια τέτοια τάση υπάρχει στη νέα σχολική γραμματική του Γυμνασίου [Συγγραφείς: **Μιχάλης Καλλέργης, Μαριζέτα Γεωργουλέα**]

- Μελέτη του τρόπου με τον οποίο η μετάφραση λειτουργικών όρων μετατόπισε την έμφαση στη Χριστιανική λατρεία από το συλλογικό στο υλικό. Ανιχνεύεται η ανάπτυξη της λέξης *ἐκκλησία* και η επίδρασή της πάνω στην πρώτη Εκκλησία ως σώμα λατρευτών και ως υλική κατασκευή. Από την *ἐκκλησία*, την οποία ο Παύλος και οι Ευαγγελιστές χρησιμοποιούν για να δηλώσουν την κοινότητα των Χριστιανών, εκείνους δηλαδή που κυριολεκτικά έχουν κληθεί (*καλέω-ω*) έξω (*έκ*) ως το υλικό οικοδόμημα όσο και την σύναξη των Χριστιανών. Με την κατασκευή υλικών δομών για να στεγασθεί η συγκέντρωση των χριστιανών, η *ἐκκλησία* επεκτεινόμενη έφτασε να κατασημαίνει τόσο το υλικό οικοδόμημα όσο και την σύναξη των Χριστιανών. [Συγγραφέας: **M. Todd Harper**].
- Ορολογία και τηλεοπτική δημοσιογραφική γλώσσα. Η ανακοίνωση εντάσσεται στο πλαίσιο της περιγραφής της σύγχρονης κατάστασης της ελληνικής γλώσσας, έτσι όπως αυτή χρησιμοποιείται στα τηλεοπτικά μέσα μαζικής επικοινωνίας. Ορίζεται η «*στάση υψηλής εικονικής ευμένειας*» για να περιγραφεί η στάση εκείνων των δημοσιογράφων, οι οποίοι επιδιώκουν να εμφανίζονται στο τηλεοπτικό κοινό ως λαϊκοί, προσηγείς και ευμενώς διακείμενοι έναντι των θέσεων, των συμφερόντων και των αναμονών των παραληπτών του λόγου τους... Η ανακοίνωση δεν παρουσιάστηκε προφορικά λόγω απουσίας της ομιλήτριας, εντάχθηκε όμως στον τόμο των ανακοινώσεων του Συνεδρίου. [Συγγραφέας: **Νικολέττα Τσιτσανούδη - Μαλλίδη**].
- Η αθλητική ορολογία της ελληνικής γλώσσας περιλαμβάνει σημαντικό αριθμό δανείων, κυρίως από την αγγλική και γαλλική γλώσσα, των οποίων η ενσωμάτωση στη γλώσσα υποδοχής έχει γίνει ασυντόνιστα, χωρίς να προηγηθούν οι απαιτούμενες διαδικασίες τυποποίησης. Το γεγονός αυτό έχει αφήσει τα ίχνη του όχι μόνο στο είδος του λόγου που ονομάζουμε «αθλητική γλώσσα», αλλά και στην ένταξη των όρων του αθλητισμού στα λεξικά της γενικής γλώσσας. Από την έρευνα της αθλητικής ορολογίας στα νεοελληνικά λεξικά διαπιστώνεται ότι τα σχετικά λήμματα εμφανίζουν ορισμένες αδυναμίες, κυρίως με την έννοια ότι ομοειδή ζητήματα έχουν αντιμετωπιστεί με διαφορετικούς τρόπους. Με τους όρους αυτούς, ο λεξικογράφος θα πρέπει να επιμένει στην περιγραφή της γλωσσικής πραγματικότητας, όποια και αν είναι αυτή, κάνοντας χρήση σύγχρονων λεξικογραφικών εργαλείων, όπως είναι π.χ. τα ηλεκτρονικά σώματα κειμένων. Όπως και σε άλλα θέματα, έτσι και στην αθλητική ορολογία το λεξικό θα πρέπει να αποτυπώνει όσο το δυνατόν πιο πιστά τη γλωσσική πραγματικότητα. Παράλληλα, τονίζεται η ανάγκη της συμβολής των ειδικών του τομέα, ώστε να εξασφαλίζεται η απαραίτητη συνοχή στην επιλογή των όρων που θα συμπεριληφθούν στο λεξικό, αλλά και η ορθότητα των ορισμών που παρέχονται. [Συγγραφείς: **Μαριάννα Κατσογιάννου, Βασίλειος Αργυρόπουλος**].
- Μελέτη της ορολογίας των στοιχειωδών σωματιδίων που δηλώνονται με γλωσσικά σημεία. Εξετάζεται η προέλευσή τους και ο τρόπος σχηματισμού τους από μορφολογική άποψη. Η ορολογία της Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων στηρίζεται σε παλαιότερους συναφείς τομείς λ.χ. στη χημεία, και επηρεάζεται από τη γλώσσα στην οποία έγιναν οι σχετικές ανακαλύψεις, στην προκειμένη περίπτωση από την αγγλική. Στη ΝΕ ορολογία της ΦΣΣ έχουν δημιουργηθεί δύο επιστημονικά επιθήματα: –όνιο για τη δήλωση των στοιχειωδών σωματιδίων και –ίνο για τη δήλωση των υπερσυμμετρικών συντρόφων τους... [Συγγραφέας: **Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**].
- Από το θησαυρό στην αντίστοιχη οντολογία. Στους θησαυρούς δίνεται η εικόνα του θεματικού πεδίου που περιγράφεται μέσα από την παράσταση των εννοιών και των μεταξύ τους σχέσεων ιεραρχίας, ισοδυναμίας και συσχέτισης, ενώ στις οντολογίες λαμβάνονται υπόψη πρόσθετες ιδιότητες και χαρακτηριστικά των εννοιών σχετικά π.χ. με χρόνο, με χώρο, με κατάσταση, με ανθρώπους, με γεγονότα κτλ. Παρουσιάζεται μία πρόταση δημιουργίας ελληνικού θησαυρού στο θεματικό πεδίο «Περιφερειακή – αστική ανάπτυξη» και μετατροπής του σε οντολογία, δίνοντας έμφαση στις δύο περιπτώσεις στα ζητήματα ορολογίας που αφορούν την καθιέρωση ελληνικών όρων στις έννοιες, τη σωστή απόδοση σχετικών ξενόγλωσσων και στην κατανόηση των εννοιών, ώστε να προκύπτουν σωστές ιδιότητες και σχέσεις μεταξύ των εννοιών... [Συγγραφέας: **Κατερίνα Τοράκη**].
- Η ανακοίνωση πραγματεύεται το ρόλο της ελληνικής γλώσσας στην ουκρανική ιατρική ορολογία: εξετάζει τα στοιχεία του ορολογικού συστήματος της Ουκρανικής Ιατρικής και ειδικότερα του γενεσιουργού ρόλου της Ελληνικής γλώσσας σ' αυτήν και παραθέτει την χρονολογική διαίρεση της γενέσεως και της διαχρονικής πορείας της Ουκρανικής Ιατρικής Ορολογίας. Αποδεικνύει την ύπαρξη των αμέσων και εμμέσων δανείων από την Ελληνική γλώσσα στην Ουκρανική Ιατρική Ορολογία, προσδιορίζοντας αυτά τόσο στην χρήση των προσφυσμάτων, όσο και στην κυριαρχία χρήσεως αυτοσίων Ελληνικών λέξεων. Τέλος καταλήγει στο συμπέρασμα, ότι η Ελληνική γλώσσα άσκησε γενεσιουργό επιρροή και αποτελεί αναμφισβήτητα μία από τις κύριες πηγές της οροδημιουργίας της Ουκρανικής Ιατρικής μέχρι και σήμερα... [Συγγραφέας: **Ναταλία Μπάσενκο-Κόρμαλη**]
- Εξέταση προβλημάτων αδιαφάνειας όρων που προέρχονται από την αρχαία ελληνική γλώσσα στο λεξιλόγιο της γαλλικής ιατρικής. Έγινε προσπάθεια να εντοπιστούν όροι της γαλλικής ιατρικής γλώσσας

που έχουν δομηθεί με βάση το αρχαίο ελληνικό λεξιλόγιο, αλλά που χρησιμοποιούνται με τρόπο που παρακάμπτει σε κάποιο βαθμό τη σημασία της αρχαίας ελληνικής λέξης, με αποτέλεσμα οι όροι αυτοί να χρησιμοποιούνται σήμερα με τρόπο ασαφή και ανακριβή. Εξετάστηκε, μέσα από γαλλικά και ελληνικά λεξικά ιατρικών όρων, αν η παρατηρούμενη σημασιολογική αδιαφάνεια στη γαλλική γλώσσα διατηρείται και στη χρήση των αντίστοιχων όρων στα ελληνικά. Η εξέταση έδειξε ότι, σε γενικές γραμμές, και οι δύο γλώσσες εμφανίζουν στο ίδιο επίπεδο και στον ίδιο βαθμό τις αυθαίρετες σημασιολογικές επεκτάσεις ή παραμορφώσεις σε σχέση με την αρχική σημασία των όρων ή σε σχέση με την ακριβή σημασία που θα έπρεπε να έχουν με βάση τα αρχαιοελληνικά δομικά, παραγωγικά ή συνθετικά, τους στοιχεία... [Συγγραφέας: **Τριανταφυλλιά Σαραφίδου**].

- *Η μορφολογία των χρωματικών όρων στη Νέα Ελληνική*. Τα τελευταία χρόνια, πολλοί είναι οι ερευνητές που μελετούν το πεδίο της ορολογίας των χρωμάτων σε πολλές γλώσσες. Ωστόσο, για τη Νέα Ελληνική ελάχιστες είναι οι έρευνες που έχουν γίνει για το πεδίο αυτό. Το αντικείμενο της ανακοίνωσης ήταν η μορφολογική περιγραφή των χρωματικών όρων της Νέας Ελληνικής. Πιο συγκεκριμένα, αντικείμενο της έρευνας αποτέλεσαν οι χρωματικοί όροι που χρησιμοποιούνται στις εικαστικές τέχνες, ιδιαίτερα στο χώρο της ζωγραφικής. Οι όροι περιγράφονται με βάση τα μορφολογικά χαρακτηριστικά τους και γίνεται μία απόπειρα κατηγοριοποίησης, με στόχο τη δημιουργία ειδικού λεξικού... [Συγγραφέας: **Κατερίνα Αλεξανδρή**].
- Ο τομέας της διαχείρισης φυσικών κινδύνων είναι ένας χώρος συνάντησης της επιστήμης με την κοινωνία και την πολιτική. Τα επιστημονικά πεδία που εμπλέκονται καλύπτουν το ευρύ φάσμα των γεωεπιστημών, των κοινωνικών και των εφαρμοσμένων επιστημών. Στην ανακοίνωση επιχειρείται να ανιχνευτούν στοιχεία της ορολογικής ταυτότητας του διαθεματικού τομέα της διαχείρισης φυσικών κινδύνων υπό το πρίσμα των εννοιών και των μεθοδολογικών εργαλείων της Ορολογικής επιστήμης, με σκοπό τον καθορισμό των αρχικών απαιτήσεων και των περιορισμών για τον σχεδιασμό βάσης δεδομένων όρων της γνωσιακής περιοχής των φυσικών κινδύνων, στα πλαίσια του ευρύτερου ορολογικού σχεδιασμού που απαιτείται. Οι όροι αυτοί κατασημαίνουν έννοιες διαθεματικού χαρακτήρα. Έννοιες, δηλαδή, που υπεισέρχονται στην γνώση των γεωεπιστημών, των κοινωνικών και των εφαρμοσμένων επιστημών αλλά έχουν διαφορετικό βάθος και πλάτος σε κάθε ένα από τα επιμέρους θεματικά αυτά πεδία... [Συγγραφέας: **Βασιλική Μασούρα**].

5.4 Ορολογία και Μετάφραση

- Μελέτη φρασεολογικών όρων: καταγραφή και απόδοσή τους από τα Ισπανικά στα Ελληνικά. Ο όρος *φρασεολογία* ορίζεται στην ισπανική γλωσσολογία ως αυτόνομη επιστήμη ή κλάδος επιστήμης που ασχολείται με τη μελέτη των στερεότυπων ή ιδιωματικών εκφράσεων ή όπως αποκαλούνται φρασεολογισμών ή φρασεολογικών μονάδων, δηλαδή των σταθερών συνδυασμών λέξεων με συγκεκριμένη σημασία. Στην εργασία αυτή υιοθετείται και χρησιμοποιείται η έννοια που έχει ο όρος *φρασεολογία* στην ισπανική γλώσσα με στόχο να γίνει μία ανάλυση και αποτύπωση των όρων που χρησιμοποιούνται στο γνωστικό αντικείμενο της φρασεολογίας, και να αποτελέσει σημείο αναφοράς για ερευνητές οι οποίοι επιθυμούν να ασχοληθούν πιο αναλυτικά με την συγκριτική φρασεολογία ισπανικής-ελληνικής. Συγκεκριμένα αναζητούνται και καταγράφονται οι φρασεολογικοί όροι που χρησιμοποιούνται στην ισπανική φρασεολογία και επιχειρείται η απόδοσή τους στα ελληνικά... [Συγγραφέας: **Ευλαμπία Κ. Χέλμη**].
- Χρήση και μετάφραση του όρου “υποκείμενο” στην Ιαπωνική γλωσσολογία. Ο όρος “υποκείμενο” έχει αποτελέσει συχνά αντικείμενο μελέτης στην Ιαπωνική γλωσσολογία. Σύμφωνα με τη λειτουργική γλωσσολογία το υποκείμενο διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες: το θέμα ή αλλιώς το ψυχολογικό υποκείμενο, το γραμματικό υποκείμενο και τέλος το λογικό υποκείμενο. Το γεγονός ότι η Ιαπωνική γλώσσα δεν παρουσιάζει συμφωνία μεταξύ υποκειμένου και κατηγορήματος και ότι η παρουσία του υποκειμένου κρίνεται από το συγκεκριμένο οδηγούν στη διαπίστωση ότι στην περίπτωση της Ιαπωνικής η κατά τη λειτουργική γλωσσολογία δομή “θέμα-ρήμα” είναι ισχυρότερη από τη σχέση “υποκειμένου-κατηγορήματος” όπως νοείται στις Ευρωπαϊκές Γλώσσες. Σύγχρονοι γλωσσολόγοι προτείνουν την εγκατάλειψη του όρου “υποκείμενο” στην Ιαπωνική γλώσσα θεωρώντας το κάθε άλλο παρά απαραίτητο για την ολοκλήρωση μιας πρότασης και χαρακτηρίζοντας το ως υποκειμενικό συμπλήρωμα... [Συγγραφείς: **Keisuke Kasuya, Μαρία Κοβάνη**].
- *Ορολογία και Μετάφραση – Οι μεταφραστικές πρακτικές και η αντιμετώπιση της αγγλικής γλώσσας ως ορολογικής lingua franca στις Οικονομικές επιστήμες*. Η ανακοίνωση αποτελεί έρευνα πάνω στη σχέση της επιστήμης της Ορολογίας και της Μετάφρασης με μελέτη περίπτωσης τη μετάφραση οικονομικής ορολογίας από την αγγλική γλώσσα η οποία σήμερα θεωρείται lingua franca. Εδώ εξετάζεται η πορεία της αγγλικής γλώσσας προς τη διεθνή καθιέρωσή της και αναλύονται οι λόγοι που την ώθησαν στη θέση που κατέχει σήμερα όχι μόνο στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και παγκοσμίως. Το

δεύτερο μέρος της έρευνας εστιάζει στην επιρροή που ασκεί η αγγλική γλώσσα ειδικά στη μετάφραση της οικονομικής ορολογίας... [Συγγραφέας: **Θάνος Μεντζελόπουλος**].

- *Η ορολογική ασάφεια των οικονομικών κειμένων ως μεταφραστικό πρόβλημα.* Η ορολογική ασάφεια των οικονομικών κειμένων οφείλεται στο ασαφές των ορίων της γλώσσας των οικονομικών επιστημών καθώς και στο γεγονός ότι στην οικονομική δραστηριότητα συμμετέχουν ανομοιογενή κοινά, ειδικά και μη ειδικά, ακόμη και όταν οι συμμετέχοντες σε αυτήν ανήκουν στον ίδιο χώρο όπως είναι, παραδείγματος χάριν, η περίπτωση μιας επιχείρησης ή μιας τράπεζας... (Η ασάφεια σε επίπεδο δήλωσης συνιστά μεταφραστικό πρόβλημα, η επίλυση του οποίου είναι συνάρτηση παραγόντων όπως το γνωσιακό απόθεμα του μεταφραστή και η κατανόηση της μεταφραστικής εντολής... Η ανακοίνωση δεν παρουσιάστηκε προφορικά λόγω απουσίας του ομιλητή, εντάχθηκε όμως στον τόμο των ανακοινώσεων του Συνεδρίου. [Συγγραφέας: **Παναγιώτης Ι. Κελάνδριας**].
- *Επικοινωνία ρίσκου και μετάφραση: Η περίπτωση της μεταβίβασης γνώσεων στα τεχνικά και ιατρικά κείμενα.* Στην περίπτωση των οδηγίων χρήσης και των ιατρικών φυλλαδίων, οι διαδικασίες εναρμόνισης ενός προϊόντος καθορίζουν τις βασικές απαιτήσεις που αυτό πρέπει να πληροί ώστε να εξασφαλίζονται τόσο η ασφάλεια όσο και η ποιότητα του προϊόντος και, κατ' επέκταση η διαφύλαξη του ονόματος και του κύρους της κατασκευάστριας εταιρίας... Η ανακοίνωση δεν παρουσιάστηκε προφορικά λόγω απουσίας της ομιλήτριας, εντάχθηκε όμως στον τόμο των ανακοινώσεων του Συνεδρίου. [Συγγραφέας: **Αναστασία Παριανού**].
- *Σημασιολογική νεολογία στην ιστορική ορολογία: αιτία πολυσημίας; Η οικονομικοδιοικητική οργάνωση του Παλαιού Καθεστώτος της Γαλλίας είναι σχετικά άγνωστη στην Ελλάδα, με συνέπεια την ορολογική αστάθεια στα ελληνικά. Από ένα σύνολο 227 γαλλικών όρων που μεταφράστηκαν στα ελληνικά, εξετάζονται οι περιπτώσεις των σημασιολογικών νεολογισμών που προτείνονται. Οι γαλλικοί όροι χαρακτηρίζονται στη συντριπτική πλειονότητά τους από εννοιολογική μεταβλητότητα. Τα ισοδύναμα που προτείνονται προέρχονται είτε από την ελληνική νομική και ιστορική ορολογία είτε από τη γενική γλώσσα. Για την αποφυγή πολυσημίας, εξετάζονται τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά των γαλλικών όρων και των ελληνικών ισοδυνάμων, με σκοπό τη δημιουργία σαφούς εννοιολογικού υπο-πεδίου στο πλαίσιο της Ιστορίας, ώστε τα προτεινόμενα ισοδύναμα να είναι κατά το δυνατόν ακριβή. [Συγγραφέας: **Θεόδωρος Βυζάς**].*

5.5 Ορολογικοί πόροι

- *Ηλεκτρονικός θησαυρός τοπωνυμίων της Μικράς Ασίας.* Αντικείμενο της ανακοίνωσης αποτελεί ο τρίγλωσσος θησαυρός γεωγραφικών όρων – τοπωνυμίων που αναπτύχθηκε στη διάρκεια του έργου δημιουργίας της Ψηφιακής Συλλογής του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών (ΚΜΣ). Ο θησαυρός αυτός καλείται, αφενός, να καλύψει πλήρως το ερευνητικό αντικείμενο του ΚΜΣ, αναπαριστώντας τη γεωγραφική περιοχή της Μικράς Ασίας στο παρελθόν, και, αφετέρου, να προσαρμοστεί στο παρόν, όπως αυτό προσεγγίζεται από τον σύγχρονο μελετητή μέσω του διαδικτυακού συστήματος προβολής της Ψηφιακής Συλλογής του ΚΜΣ. Παρουσιάζονται η δομή και το περιεχόμενο του θησαυρού, καθώς και η μεθοδολογία ανάπτυξής του, με έμφαση στα προβλήματα που απορρέουν από την προσπάθεια αποτύπωσης της διαχρονίας του χώρου σε ένα "στατικό" μέσο, και τα οποία επηρεάζουν τη μορφή των όρων, τον καθορισμό των μεταξύ τους σχέσεων και την απόδοσή τους στις γλώσσες-στόχο... [Συγγραφέας: **Δήμητρα Τσαγκογέωργα, Πένυ Λαμπροπούλου, Χάρης Παπαγεωργίου**].
- *Αγγλο-Ελληνικό / Ελληνο-Αγγλικό Ηλεκτρονικό Λεξικό Στρατιωτικής Ορολογίας του Μηχανικού.* Σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε από την ανάγκη για επικοινωνία μεταξύ των Ελλήνων στρατιωτικών και των αντίστοιχων άλλων χωρών κατά τη διάρκεια των επαφών τους στα πλαίσια της δράσης της χώρας ως ισότιμου μέλους του NATO (π.χ. ειρηνευτικές αποστολές) αλλά και κατά τη διάρκεια κοινών εκπαιδεύσεων και ασκήσεων. Περιέχει όρους θεματικών ενοτήτων (γεφυροποιία, οδοποιία, κατασκευές, ναρκοπόλεμο-αντιναρκοπόλεμο, καταστροφές, τακτική), γενικούς στρατιωτικούς όρους και συντμήσεις, καθώς και άλλες λέξεις απαραίτητες για τη μετάφραση/διερμηνεία στρατιωτικού λόγου μεταξύ Ελληνικής και Αγγλικής... [Συγγραφέας: **Βασίλειος Χ. Σοφίτης, Κατερίνα Θ. Φραντζή**].
- *Κατασκευή σώματος κειμένων οικονομικού περιεχομένου και συμφραστικών πινάκων.* Αντληση κειμένων από το χώρο της οικονομίας και ειδικότερα του χρηματιστηρίου, με στόχο την κατασκευή συμφραστικών πινάκων και την προσθήκη σημασιολογικών χαρακτηριστικών στα λήμματα του λεξικού των όρων του χρηματιστηρίου. Το Σώμα Κειμένων Χρηματιστηριακού Περιεχομένου, που αριθμεί περίπου δύο εκατομμύρια λέξεις, περιλαμβάνει κείμενα που αντλήθηκαν από τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, καθώς και κείμενα που βρίσκονται σε ηλεκτρονική μορφή και αφορούν το χρηματιστήριο (π.χ. ενημερωτικά δελτία κ.ά.), σε μια χρονική περίοδο τριών ετών (1999-2001). Για τη δημιουργία του σώματος κειμένων και των συμφραστικών πινάκων χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα κωδικοποίησης και αυτόματης κλίσης που έχουν χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή ηλεκτρονικών λεξικών από τη Μονάδα Αυτόματης Επεξεργασίας Φυσικών Γλωσσών

(<http://linginfo.frl.auth.gr>) του Εργαστηρίου Μετάφρασης και Επεξεργασίας του Λόγου (Ε.Μ.Ε.Λ.) του Α.Π.Θ. σε συνεργασία με το Institut Gaspard-Monge του Πανεπιστημίου της Marne-la-Vallée, Paris-Est. [Συγγραφέας: **Ελένη Τζιάφα**].

- *Ανάπτυξη πολυγλωσσικού θησαυρού από ετερογενείς πηγές.* Στην ανακοίνωση παρουσιάζεται ένας τρίγλωσσος θησαυρός όρων ο οποίος υποστηρίζει ένα σύστημα αναζήτησης και ανάκτησης πληροφοριακού υλικού από ετερογενείς πληροφοριακούς πόρους σχετικά με τον πολιτισμό και την ιστορία του Πόντου και της Μικράς Ασίας. Η ανάπτυξη του θησαυρού βασίστηκε στο υλικό δύο φορέων, οι οποίοι έδρασαν ως πάροχοι περιεχομένου αλλά και ως χρήστες. Αναλύεται η διαδικασία κατασκευής του θησαυρού: περιγράφεται το υλικό στο οποίο βασίστηκε ο θησαυρός και οι δύο προσεγγίσεις που ακολουθήθηκαν λόγω των ιδιαιτεροτήτων κάθε συλλογής και παρουσιάζεται ο τρίγλωσσος (ελληνικά, αγγλικά, τουρκικά) θησαυρός που υλοποιήθηκε... [Συγγραφέας: **Μαρία Γαβριλίδου**].
- *Η Φυλο-Παιδεία.* Παρουσιάζεται το νέο ηλεκτρονικό εγκυκλοπαιδικό λεξικό για θέματα φύλου, «Φυλο-Παιδεία» (Fylopedia), που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του διατμηματικού προγράμματος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για ΘΕματα ΦΥΛου και ΙΣότητας (ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ), μέσα από μία πολυεπιστημονική προσέγγιση του φύλου. Η Φυλο-Παιδεία φιλοδοξεί να καλύψει ένα κενό, αφού στην ελληνική γλώσσα δεν έχουν αποδοθεί με ενιαίο τρόπο όροι και νοήματα που χρησιμοποιούνται στη διεθνή βιβλιογραφία στο χώρο των γυναικείων σπουδών και των σπουδών φύλου. Παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την παρουσίαση των λημμάτων, ενώ παράλληλα εκτίθενται τα λεξικογραφικά και ορολογικά προβλήματα που ανέδειξε η διαδικασία συγγραφής... [Συγγραφείς: **Αλεξάνδρα Κούτρα, Ευαγγελία Τριανταφύλλη, Σοφία Τρυπαναγνωστοπούλου**].
- *ΚΟΡΑΗΣ: Έντυπο και Ηλεκτρονικό Ελληνο-Αγγλικό Λεξικό.* Στην ανακοίνωση παρουσιάζεται το έντυπο και ηλεκτρονικό λεξικό ΚΟΡΑΗΣ, το οποίο αναπτύχθηκε στα πλαίσια του ερευνητικού/τεχνολογικού προγράμματος ΕΠΕΤ II της ΓΓΕΤ. Το λεξικό περιέχει πλούσιο γλωσσικό υλικό της καθομιλουμένης αλλά και καλλιεργημένης Ελληνικής, που περιλαμβάνει 81.515 λήμματα (μεταξύ των οποίων και 14.371 όρους) με διεξοδική ερμηνεία των σημασιών τους, 192.592 αποδόσεις στην Αγγλική όλων των σημασιών, 50.106 παραδείγματα χρήσεως με μετάφραση. Επίσης περιλαμβάνει γραμματικές και υφολογικές πληροφορίες, καθώς και απόδοση της προφοράς των λημμάτων με σύμβολα του φωνητικού αλφαβήτου υπολογιστή (CPA - Computer Phonetic Alphabet) στην έντυπη μορφή και ηχογραφήσεις στην ηλεκτρονική. [Συγγραφείς: **Γεώργιος Κοκκινάκης, Ελένη Κουτσογεωργοπούλου, Δημήτριος Λύρας, Κυριάκος Σγάρμπας**].

5.6 Διδακτική και Ορολογία

- Ένας νέος ιστότοπος, Labtestonline.gr, παρέχει εκλαϊκευμένες πληροφορίες σχετικά με τις διαγνωστικές εργαστηριακές εξετάσεις: ποιες είναι, πότε, πού και πώς γίνονται και τι σημαίνουν τα αποτελέσματά τους. Επίσης παρουσιάζονται διαδραστικά συχνές διαταραχές ή καταστάσεις της υγείας και ασθένειες σε σχέση με τα αντίστοιχα διαγνωστικά tests, καθώς και διαγνωστικές εργαστηριακές εξετάσεις για τον έλεγχο διαφόρων ομάδων πληθυσμού. Ο ιστότοπος είναι προσαρμογή στην ελληνική γλώσσα και στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα του ιστοτόπου www.labtestonline.org της Αμερικανικής Εταιρείας Κλινικής-Χημείας (AACC) από την Ελληνική Εταιρεία Κλινικής Χημείας-Κλινικής Βιοχημείας (ΕΕΚΧ-ΚΒ), η οποία και φέρει την επιστημονική ευθύνη γι' αυτό, με την τεχνική βοήθεια και την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κατασκευαστών Διαγνωστικών (European Diagnostic Manufacturers Association, EDMA)... [Συγγραφείς: **Αλέξανδρος Χαλιάσος, Αικατερίνη Ψαρρά, Χρύσανθος Μητρόπουλος**].
- Η ανακοίνωση πραγματεύεται τους γλωσσικούς τύπους που χρησιμοποιούνται στο διαδίκτυο για τις έννοιες *δύναμη* και *πίεση* και πώς αυτοί σχετίζονται με την ανάπτυξη «εναλλακτικών ιδεών» των μαθητών. Η ιδιαιτερότητα της ακριβούς διατύπωσης των εννοιών για τη διδακτική της Φυσικής έχει αναγνωριστεί από διάφορους ερευνητές στο πρόσφατο παρελθόν, οδηγώντας στην πραγματοποίηση μιας σειράς σημαντικών ερευνών που μελέτησαν τη διατύπωση μερικών εννοιών της φυσικής σε εγχειρίδια φυσικής. Η πρόσβαση όμως πλέον των μαθητών στις ηλεκτρονικές πηγές μάθησης του διαδικτύου αναδεικνύει την ανάγκη να διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους διατυπώνονται μερικές βασικές έννοιες στον κυβερνοχώρο. Αναζητήθηκαν στο διαδίκτυο και καταγράφηκαν οι εκφράσεις που χρησιμοποιούνται για να περιγραφούν οι έννοιες *δύναμη* και *πίεση*. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει προς τη σωστή κατεύθυνση, ένα μεγάλο μέρος της πληροφορίας που προσφέρεται στο διαδίκτυο, ακόμη και από αναγνωρισμένους φορείς, γίνεται με τρόπο που δεν συνάδει με τα πορίσματα της έρευνας στη διδακτική της φυσικής, ευνοώντας την ανάπτυξη των «εναλλακτικών ιδεών» των μαθητών. [Συγγραφείς: **Θεόδωρος Πιερράτος, Χαρίτων Πολάτογλου, Παναγιώτης Κουμαράς**].
- *Νεότερες προτάσεις για τη διδασκαλία Αγγλικής Ιατρικής Ορολογίας.* Προτείνεται η διδασκαλία της αγγλικής ιατρικής ορολογίας να βασίζεται σε συστήματα που επικεντρώνονται στο σπουδαστή και στην

προγραμματισμένη διδασκαλία και απομακρύνονται από τη διδασκαλία της ορολογίας ως καταλόγου ξενόγλωσσων όρων προς απομνημόνευση. Ευκολότερη και αρτιότερη εκμάθηση της ορολογίας, επιτυγχάνεται αν η διδασκαλία επικεντρωθεί στη ανάλυση του κάθε όρου σε *πρόθημα*, *ρίζα* και *επίθημα*. Η μέθοδος αυτή παρέχει, επιπλέον, τη δυνατότητα περαιτέρω διεύρυνσης του ιατρικού λεξιλογίου του σπουδαστή που θα βασιστεί σε αυτήν την ανάλυση. Στην ανακοίνωση παρουσιάζεται αναλυτικά, μέσω παραδειγμάτων από την ιατρική ειδική γλώσσα, η μέθοδος αυτή, η οποία βασίζει τη διδασκαλία της ορολογίας στην ανάλυση και στην εκμάθηση του τρόπου διαμόρφωσής της από την ελληνική και τη λατινική και, εν συνεχεία, στην αντίστοιχη κατηγοριοποίηση των όρων. [Συγγραφείς: **Χριστίνα Γ. Βαρλάμη, Ελένη Χριστοπούλου – Αλετρά**].

- *Προετοιμασία σεμιναρίου Ορολογίας για υποψήφιους διδάκτορες Πολυτεχνικών Σχολών.* Οι διδακτορικές σπουδές έχουν γίνει πιο δομημένες τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη, με σκοπό οι υποψήφιοι διδάκτορες να αναπτύσσουν ένα ισορροπημένο σύνολο δεξιοτήτων χρήσιμων τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε επαγγελματικό πλαίσιο. Ως αποτέλεσμα, οι φοιτητές παρακολουθούν διάφορα σεμινάρια για την κατάρτισή τους και σε μη τεχνικά θέματα («κατάρτιση δεξιοτήτων»), τα οποία προσφέρονται από πολλά διαφορετικά πεδία και, επομένως, δεν έχουν στενή σχέση με τη θεματική περιοχή του κάθε φοιτητή. Η ανακοίνωση προτείνει ένα συνεργασιακό μοντέλο ανάπτυξης σεμιναρίων για υποψήφιους διδάκτορες και παρέχει ένα παράδειγμα σεμιναρίου Ορολογίας. Για ένα τέτοιο σεμινάριο χρειάζονται τόσο ειδικοί του θεματικού πεδίου της Ορολογίας, για καθοδήγηση στα ορολογικά θέματα, όσο και ειδικοί του θεματικού πεδίου του υποψήφιου διδάκτορα, για τη δημιουργία παραδειγμάτων από την επιστήμη του μηχανικού... [Συγγραφείς: **Μαρίνα Πανταζίδου, Κώστας Βαλεοντής**].

6. Ανοικτή συζήτηση του 7ου Συνεδρίου – Τιμητική εκδήλωση για τον Θ. Π. Τάσιο

Στην αρχή της Ανοικτής Συζήτησης, σε ένα μικρό αφιέρωμα, τιμήθηκε ο συντονιστής της, ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ **Θεοδόσης Π. Τάσιος**, επίτιμο μέλος της ΕΛΕΤΟ. Ο Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ Κώστας Βαλεοντής έκανε μια μικρή ανασκόπηση χαρακτηριστικών ενεργειών και εκδηλώσεων που αποδεικνύουν τη μακρόχρονη προσφορά του Θ. Π. Τάσιου στην Ορολογία και την υποστήριξή του προς την ΕΛΕΤΟ. Στον τιμώμενο ο πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ απένειμε αναμνηστικό δώρο εκ μέρους του ΔΣ και των μελών της ΕΛΕΤΟ.

Στην Ανοικτή Συζήτηση συμμετείχαν οι εισηγητές-συνομιλητές: **Κώστας Ευσταθίου, Γιάννης Κάβουρας, Μαρίνα Πανταζίδου, Κατερίνα Τοράκη και Τατιάνα Βαλεοντή** καθώς και όλοι οι σύνεδροι. Το θέμα ήταν «**Αντιμετώπιση της ορολογίας στην ανώτατη εκπαίδευση Διδάσκοντες – Διδακτικό υλικό – Διδασκόμενοι**» και οι τρεις άξονες της συζήτησης ήταν:

- α. Πώς «βιώνουν» οι διδάσκοντες τη **χρήση των όρων** του τομέα τους ή και όρων συναφών τομέων που χρησιμοποιούνται στον τομέα τους και ιδιαίτερα των όρων που χρειάζονται για να αποδώσουν – κατά τη διδασκαλία – **νέες έννοιες**, για τις οποίες δεν έχει καθιερωθεί ακόμα γενικά αποδεκτός μοναδικός ελληνικός όρος, ενώ υπάρχει ήδη ο ξενόγλωσσος.
- β. Ποια είναι η **σημερινή κατάσταση** των διδακτικών εγχειριδίων και βιβλίων, αλλά και ειδικών συγγραμμάτων – και επιστημονικών άρθρων γενικότερα – στα οποία παραπέμπουν οι διδάσκοντες για πρόσθετη μελέτη. Σε ποια έκταση αυτά είναι στα ελληνικά και πώς αντιμετωπίζεται η αναγκαία **άμεση ορολογική αντιστοιχισή και ισοδυναμία** ελληνικών και ξενόγλωσσων όρων.
- γ. Πώς «βιώνουν» οι διδασκόμενοι την **εκμάθηση των όρων**, είτε όπως τους προσλαμβάνουν απευθείας από την παράδοση των μαθημάτων είτε όπως τους συναντούν στο πρόσθετο διδακτικό υλικό (σημειώσεις, εγχειρίδια, βιβλία, άρθρα, ...) κατά τη μελέτη τους.

Ύστερα από τις ολιγόλεπτες ομιλίες με τις διαπιστώσεις και προτάσεις των συνομιλητών και τον συνοπτικό σχολιασμό του συντονιστή, στην όλη συζήτηση συμμετείχαν ενεργά οι σύνεδροι διατυπώνοντας πρόσθετες προτάσεις. Μετά το Συνέδριο, ο συντονιστής Θ. Π. Τάσιος συνόψισε στον ακόλουθο κατάλογο τις προτάσεις που ακούστηκαν στην Ανοικτή Συζήτηση:

1. Να μελετηθούν τα υπέρ και τα κατά της ενθάρρυνσης των Επιστημόνων να εισάγουν επείγοντως ελληνικούς όρους.
2. Να ενθαρρυνθούν οι Διδάσκοντες να περιλαμβάνουν στα συγγράμματά τους ορισμούς όρων και γλωσσάρια.
3. Να ενθαρρυνθούν οι συλλογικοί πανεπιστημιακοί φορείς (Τομείς, Τμήματα) να συντάσσουν και να συντηρούν γλωσσάρια, τα οποία επι πλέον να δημοσιοποιούνται στο διαδίκτυο – κλειστά καταρχήν. Μπορεί όμως να μελετηθεί, ποιοτικώς έστω, και η ανοικτή σε σχολιαστές παρουσίαση.

4. Να ενθαρρυνθούν οι Επιστήμονες να παρεμβαίνουν δημοσίως όταν στον γραπτό ή τον προφορικό λόγο παρατηρείται κακοχρησία όρων.
5. Να αναζητηθούν Εκδότης ή και Χορηγός για την έκδοση σε βιβλίο όλου του προγραμματισμού του ΕΠΟΣ (Εθνικού Προγράμματος Ορολογικού Συντονισμού) και των υποστηρικτικών μελετών του.
6. Να συνταχθούν από την ΕΛΕΤΟ μερικοί «Θησαυροί» ως υπόδειγμα ορολογικού εργαλείου.
7. Να οργανωθεί Σεμινάριο Επιστημονικής Ορολογίας για Δημοσιογράφους, σε συνεργασία με την ΕΣΗΕ.
8. Να συνεχιστούν οι προσπάθειες χρηματοδότησης της ΕΛΕΤΟ για την πραγμάτωση ενός μικρού έστω τμήματος του ΕΠΟΣ¹.

Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις που ακούστηκαν στην Ανοικτή Συζήτηση θα ληφθούν υπόψη στις άμεσα μελλοντικές ενέργειες της ΕΛΕΤΟ.

7. Κατακλείδα

Με τη συμβολή όλων των συντελεστών του (επιτροπών, συνδιοργανωτών, χορηγών, ομιλητών και συνέδρων), το 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», πέρασε στο παρελθόν με πολλαπλή επιτυχία. Επιτυχία στη διοργάνωση: επιτυχία στο περιβάλλον των εργασιών, χώρους, υποδομές και εξοπλισμό: επιτυχία στον αριθμό και στην ποιότητα των ανακοινώσεων: επιτυχία στη συμμετοχή και κυρίως στο έντονο ενδιαφέρον των συνέδρων ως την τελευταία ώρα: επιτυχία στην άρτια τεχνική υποστήριξη: επιτυχία, τέλος, στη φιλοξενία και στην εν γένει εξυπηρέτηση των συνέδρων. Αυτή η πολλαπλή επιτυχία απεικονίστηκε στο φύλλο αξιολόγησης που συμπλήρωσαν οι σύνεδροι: *άριστα*. Αυτή η επιτυχία, όπως και όλες οι προηγούμενες, αποτελεί μια στερεά βάση στην οποία θα στηριχθεί η διοργάνωση του επόμενου συνεδρίου το 2011.

---

¹ **ΕΠΟΣ**: Εθνικό Πρόγραμμα Ορολογικού Συντονισμού (πρόγραμμα συντονισμένης εκπόνησης-επεξεργασίας-υιοθέτησης-διάδοσης περισσότερων από 500.000 ελληνικών όρων το οποίο εκπονήθηκε από ομάδα θεσμικών φορέων με τη συνεργασία και της ΕΛΕΤΟ και υποβλήθηκε, το 2000, στο Γ' Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης, αλλά δεν εγκρίθηκε).